

JOSEP PLANAS ARGEMI (i V)

La mala nova corregué com reguera de pólvora per tota la ciutat. El dia 10 de febrer del 1950, moria després de llarga malaltia l'inoblidable Mestre Josep Planas i Argemí. El dia 11, tingué lloc una imponent manifestació de dol, amb assistència de les autoritats locals, representació de les entitats recreatives i culturals, els mestres Lluís M^a. Millet i Joan Tomàs, en representació de l'Orfeó Català, la Junta Directiva i la massa coral de l'Orfeó de Sabadell amb la seva "Senyera" a l'aire. El fèretre fou portat pels seus deixebles i cantors de l'Orfeó, amb pas lent i el cor en llàgrimes fins a la plaça de l'Àngel, on davant d'una nombrosíssima gentada se li donà el darrer "a Déu", amb les vibrants notes del "Cant a la Senyera", obra mestra del propi finat, cantat per l'Orfeó i dirigit pel nou mestre Adolf Cabané Pibernat.

El gran poeta i estimat conciutadà Joan Arús, expressava així el seu sentiment per la pèrdua de l'amic volgut:

EN LA MORT DEL MESTRE JOSEP PLANES ARGEMÍ

Curullada del viure la mesura
i amb un regust de joies i dolors,
us allunyeu d'aquesta terra dura

per un camí sense retorn, ho, ! vos
qui sempre haguéreu com una porxada,
obert els braços als fidels cantors,

dominador del ritme i la tonada,
mestre incansable de l'humana veu...
En arribant a l'Eterna Estada:

-Qui sou? -Sant Pere us haurà fet -Digueu
¿com heu emprat la vida transitòria,
quina obra bona li donava preu

que sigui al meu juí prou meritòria
per obrir-vos les cèliques mansions
on els alets són revestits de glòria?

Vós li direu: -He sembrat cançons:
he decantat molts cors a l'harmonia
i a la bellesa que té Déu al fons.

Aquest fou mon afany de cada dia
el Bé millor que m'ha escaigut de fer
i el sol llegat que, al món, deixar podia:

no he tingut, allà baix, altre menester...
I Sant Pere, llavors, amb gran dolcesa,
us haurà dit: -Passeu, car la bellesa
és camí de Santedat també.

***

En el llibre d'actes de l'Ajuntament de Sentmenat, poble del qual el mestre Josep Planas i Argemí era fill, hi consta aquest

escrit corresponent a la Sessió celebrada el dia 20 d'octubre de 1954:

"Leida una comunicació del Orfeón de Sabadell, interesando rendir homenaje al que fué fundador de dicha entidad coral y siendo hijo de esta Villa Don José Planas Argemí, ofrecen concurrir el día 14 del próximo mes de noviembre como final de los festejos correspondientes al programa de los que se efectuarán con motivo de celebrarse la Fiesta Mayor de otoño.- Asimismo, interesar, se dé el nombre del "Maestro Planas Argemí", a una de las calles o plazas de esta Villa.- La Presidencia manifiesta, que ve con complacencia dicha propuesta, y después de breves manifestaciones de todos los señores concejales, se acuerda por unanimidad poner dicho nombre, en substitución del que hay en la actualidad en la Plaza de Abajo, debiéndolo comunicar al Presidente de la Junta del Orfeó de Sabadell a los efectos consiguientes".

A part de la seva extraordinària dedicació a l'Orfeó i a l'ensenyança particular de la música a una colla d'alumnes, també ens deixà un bon nombre de composicions de les quals podríem destacar-ne una "Missa de Rèquiem", "L'Himne a l'Orfeó", "El cor de l'estimada" amb lletra de Joan Sallarès, i la seva obra mestra, "Cant a la Senyera" amb lletra d'Agnès Armengol. També es dedicà a l'harmonització i instrumentació de diversos ballets catalans i a l'arranjament per a cor de veus mixtes d'una infinitat d'obres de diferents autors que figuren, la major part, a l'arxiu de l'Orfeó.

Com a cloenda reproduïm tres escrits d'altres tants veterans orfeonistes en els quals cadascú defineix amplemment la personalitat del mestre Planas o, millor dit, del senyor Planas de l'Orfeó que així era com el coneixia tothom a Sabadell, memoritzant a l'ensens aquells records de la juvenesa que per la seva intimitat no s'obliden mai, i que s'anaren desenrotllant en el si d'aquells massa coral tan estimada per tots, mestres, cantaires i sabadellencs.

El primer que ens en parla és en JAU-
ME BUSQUÉ i MARCET i diu:

"Vaig conèixer el mestre Planas quan jo era, encara, molt jove. Erem veïns. Us parlo dels anys 1923 al 1925. Vivíem en el carrer de Gràcia, ell unes portes més avall de casa meua, davant mateix de l'edifici de la Caixa d'Estalvis.

Per raó de veïnat, ell mateix interessà als meus pares perquè tant jo com el meu germà Pere anéssim a aprendre solfeig a l'Orfeó.

Començarem en el segon pis de l'Ate-neu a aprendre les primeres notes de solfeig. Hi havia la seva filla Maria Teresa i la senyoreta Cecília Llobet. De Maria Teresa Planas i Verme vaig aprendre les notes musicals i els seus valors, de la senyoreta Cecília el solfeig.

El mestre Planas ens visitava molts dies i recordo que preguntava a la senyoreta Cecília com anaven les classes per tal d'incorporar la secció juvenil a l'Orfeó. Llavors era ell mateix que es posava davant l'harmòni i feia un repàs a aquell estol de nois i noies que allí ens formàvem. Era suau i dolç amb aquell futurs cantaires, però exigent i ens deia: no començau a cantar a l'Orfeó fins que no comenceu a aprendre la clau de fa. Això volia dir conèixer força bé la clau de sol. Entrar a l'Orfeó, llavors, era una distinció que no tothom podia assolir. Volia dir conèixer el mètode complet de solfeig.

Un dia, el meu germà i jo i els altres que formàvem la nostra promoció, entràvem a formar part de la massa coral. Era una nit després de sopar. Recordo que la primera cançó que vam assajar fou "El Fill de Don Gallardó" de Sancho Marraco. Aquella secció juvenil no tenia altra missió que aguantar una nota. No sé quantes vegades vam assajar-la, però sí que van ser moltes.

Havia conegut el mestre Planas com a veí i amic, per veïnatge, dels meus pares. Jo l'havia visitat moltes vegades i recordo el seu estudi de música i els seus records artístics que admirava. Després d'aquell "Fill de Don Gallardó", el vaig començar a conèixer com a músic i com a director.

Com a ciutadà era un gran catalanista, enamorat de Catalunya. Com a músic un home exigent, pulcre i artísticament depurat. Personalment tenia una gran sinceritat.

Vaig continuar a l'Orfeó. El 1930 prenié part en el gran concert que es celebrà a l'Estadi de Montjuïc amb motiu de l'Exposició Internacional de Barcelona. El dirigí el mestre Lluís Millet. També el mateix any celebrarem el 25è aniversari de l'Orfeó amb un gran concert al Palau de la Música Catalana i un altre al Teatre dels Camps de Recreu, ambdós amb gran orquestra. Una excursió artística a les Illes, i donàrem dos concerts a Palma de Mallorca.

Després amb la proclamació de la República se celebraven altres concerts de caràcter patriòtic. Recordo amb l'emoció que el mestre Planas dirigia el cant d'"Els Segadors", el "Cant a la Senyera" de Millet, la "Sardana de la Pàtria" i la "Sar-

dana Gran'' de Morera.

La guerra del 1936 al 1939 va separar-nos.

Durant aquells anys de la meua joventut recordo amb admiració com a president de gran talla ciutadana Joan Farre-ras i Grané, alcalde de Sabadell i presi-dent del 25è aniversari, el senyor Gabriel Cirera i Pons i Francesc Tiana i Clapés. En les èpoques dels senyors Cirera i Tiana jo llavors ocupava el càrrec de vocal de la Junta Directiva en qualitat de cap de cor-da.

Podria explicar del mestre Planas, que era una persona inquieta, era a tot arreu, l'Orfeó per a ell ho era tot, la seva vida i àdhuc una extensió de la seva família. L'Orfeó, en l'època del senyor Planas, era una escola. En les seves hores de lleure freqüentava el Centre Català.

En el assaigs era exigent. De vegades deixava la sala d'assaig i se n'anava a una altra sala del costat, escoltava i quan tornava corregia amb precisió admirable. No perdonava ni una sola nota dissonant. Exigia dels cantaires que en altres hores, que no fossin d'assaig, passessin per l'Or-feó per fer-los cantar la seva partícel.la in-dividualment. Deixava que ens endugés-sim, àdhuc, la partícel.la a casa perquè l'estudiéssim solfejant-la, repàs que des-près exigia a tots aquells que anaven menys segurs que els altres. Jo en forma-va part, d'aquests, i més d'una vegada m'havia dit: Busqué, potser amb el temps l'Orfeó t'haurà de menester per coses im-portants, però com a cantaire... (i deixava uns punts suspensius molt delators).

Podria ser que el càrrec de Secretari de l'Orfeó que em va tocar viure en tota la plenitud i responsabilitat en el 50è aniversari i el de Secretari General i Coordinador del 75è aniversari, amb el qual avui m'han honrat, és la visió de futur que po-seia el mestre Josep Planas i Argemí.

Em preguntava també, amic senyor Sa-nahuja, el record més agradable que guar-do del meu pas per l'Orfeó. Bé doncs: L'any 1929 em vaig enamorar d'una noia que tenia molt bona veu, li agradava la poesia, cantava amb les sopranos i fre-qüentava els concerts de l'Associació de Música. Deu anys més tard era la meua es-posa. L'any que ve, tot celebrant el 75è aniversari de l'Orfeó, nosaltres celebra-rem també el 50è d'un enamorament que encara perdura''.

PERE ALEMANY i VILA, després de 59 anys d'orfenonista, descriu la figura del seu volgut mestre d'aquesta manera:

"El vàreig conèixer personalment ara farà 59 anys quan junt amb dos com-panys més fèrem una petició d'ingrés per cantar a l'Orfeó. Per tant el meu contacte

amb el mestre Planas, es mantingué per espai de 30 anys, fins a produir-se el seu traspass a l'eternitat.

La seva vocació per al cant i la música no admet cap mena de dubte ja que, es-sent el mestre fundador de l'Orfeó de Sa-badell, el considerava el seu fill predilecte, sacrificant per ell, àdhuc, la pròpia famí-lia i la seva hisenda, puix la seva atenció quedava concentrada totalment entre l'Orfeó i els seus cantaires, ensenyant-los de solfeig abans de sopar, per després poder assajar amb les diverses cordes totes aquelles composicions que més tard serien les delícies de l'auditori.

El mestre Planas, era rígid i rigorós en el compliment del deure, però benèvol i manyac un cap acabada la tasca, àdhuc, disfrutava amb els seus deixebles, comen-tant la qualitat de les obres en estudi; no obstant i amb el ben entès d'aconseguir una màxima atenció dels seus cantaires, en alguna ocasió havia amonestat algú en forma massa severa, i adonant-se de la se-va rudesia, l'endemà, li mancava temps per anar-lo a cercar a casa seva i calmar-lo perquè li passés el seu enuig. Això, dona-va lloc a que tots li tinguéssim una estima i un respecte especials, en justa corres-pondència al tracte quasi paternal amb què ens distingia a tots per un igual.

Un home finíssim d'orella que, en di-verses ocasions en assaigs de conjunt, des del seu faristol localitzava aquell cantaire que desafinava, demanant-li que callés.

Ell amb una diligència admirable dona-va l'abast per a tot: igual cercava cantai-res per a l'Orfeó, que recaudava diners per a la bona marxa de la seva obra, puix amb la quota d'una pesseta al mes que pa-gaven els socis no n'hi havia pas prou per a organitzar cap festa per petita que fos. Això no vol dir, que l'Orfeó estigués mancat d'una Junta Directiva que s'ocu-pés d'aquesta afers, tot al contrari, sem-pre les ha tingudes i boníssimes; el que succeïa era que, a causa del gran efecte que sentia pel seu Orfeó, gaudís d'una àmplia autonomia per fer i desfer que sempre li havia estat respectada per totes les Juntes.

El dia 9 de maig del 1954, en complir l'Orfeó les seves noccs d'or, l'Ajunta-ment li concedí la Medalla de Plata de la Ciutat per la seva tasca meritòria, galar-donant així la gran obra realitzada pel mestre Planas durant 50 anys d'èxits ben merescuts, que han donat i donen encara nom a la nostra ciutat.

Sabadell en la actualitat compta amb un bon nombre de persones ja grans que, en parlar del mestre Planas, reviuem un passat de joia, de germanor i d'educació musical, sembrada per aquell APOSTOL

de l'art Diví que visqué consagrat al cant i a la música, la llavor dels quals donà uns fruits tan excel.lents."

JACINT BARCELÓ i FAU, cantaire de l'Orfeó des de l'any 1928 sintetiza amb les seves lletres tot el que fou i féu el mestre Planas per Sabadell i el seu Orfeó:

"Quan el mestre Planas, junt amb en Joan Colomer i Canalies, Jaume Ribera i Llopis i Joaquim Bartrons i Mates, van començar a reunir cantaires per a fundar l'Orfeó de Sabadell, ell, ja no visqué sinó per l'Orfeó.

L'Orfeó fou el seu negit constant i la seva vida. Fou per a l'Orfeó l'home que el veié créixer, florir i fruitar abundosa-ment.

Els cantaires, fòrem com uns fills, dels quals ell tenia cura amb una estimació fo-ra de mida; i els cantaires li teniem una ve-neració sense límits, cosa que es pogué comprovar en l'acte del seu enterrament.

No havent nascut a Sabadell, hi morí ben arrelat, joïós de la seva obra, als vui-tanta anys d'edat.

***

Actualment l'Orfeó de Sabadell el re-geix una Junta Directiva integrada pels senyors Antoni Sala i Serra (President), Jordi Artigas i Lladó (Sots-president primer), Salvador Planas i Vadri (Sots-president segon), Valentí Mestres i Sors (Secretari), Domènec Mas i Nicolau (Tre-sorer), Jacint Barceló i Fau (Arxiver), Francesc Olivella i Company (Coordinador musical), Joan Rios i Massanell), Rosa M^a. Canet i Serna, Núria Vidal i Torelló, Antoni Gonàlez i Lucas, Anselm Uya i Molins (Vocals) i una Junta Consultiva que la componen Gabriel Cirera i Pons (Ex-president), Francesc Enrich i Valls (Ex-president), Pere Alemany i Vila (Soci de mèrit), i Melcior Miquel i Torrens (Soci de mèrit),

De la part musical n'és responsable el mestre Jordi Colomer i Soler, ajudat de Maria-Teresa Boix i Puig que té al seu càrrec la secció de nois i noies.

El mestre Adolf Cabané, per motius de salut hagué de renunciar al càrrec que ocupava, substituint-lo l'actual director ja anomenat que amb tota honradesa i entusiasme segueix el camí dels seus prede-cessors, donant de si tot el seu saber, per a l'èxit i grandejament del nostre Orfeó. □

Daniel Sanahuja i Capella

En els escrits reproduïts del "BOLETIN MU-SICAL", "GACETA ARTISTICA", "DIA-RIO DE SABADELL", "REVISTA DE SA-BADELL", i "SABADELL MODERNO", hem cregut interessant respectar el lèxic i les formes gramaticals de l'època.

Es una gentilesa de

Radio Grau

DISCS -
ALTA FIDELITAT -
TELEVISIO EN COLOR -
ELECTRODOMESTICS -

Rambla,14
Tel. 725 93 33